

Fiskeridirektoratet
postmottak@fiskeridir.no

Ålesund, 20.11.2024

Hørings svar – regulering av fangst av snøkrabbe i 2025

Vi viser til høringsnotat fra Fiskeridirektoratet med forslag til reguleringer for fangst av snøkrabbe i 2025. Sjømat Norge har følgende merknader til høringsforslaget:

Snøkrabben representerer en ny og verdifull ressurs. Hvordan forvaltningen av ressursen innrettes er styrende for hvilke verdier det er mulig å hente ut av snøkrabbebestanden. Myndighetene har nå mulighet til å bestemme hvordan grunnlaget for en helt ny næring skal uformes.

Sjømat Norge har ved flere anledninger understreket betydningen snøkrabbe kan få for Finnmark. Gjennom håndtering av kongekrabbe er det skapt en svært effektiv og konkurransedyktig industri i Finnmark, som både omsetter levende krabber og bearbeider et stort spekter av produkt av krabbe. Denne industrien har kompetanse og kapasitet til også å skape merverdier av snøkrabbe, og gi helårslige industriarbeidsplasser i Finnmark.

Det er viktig at myndighetene her vektlegger de hensynene som er nedfelt både i havressursloven og deltakerloven, og som presiserer at høstingen av de marine ressursene skal komme kystbefolkningen til gode.

Dette kan imidlertid bare oppnås dersom rammebetingelsene, gjennom forvaltning og regulering legger til rette for en slik næringsutvikling. Derfor må grepene som myndighetene nå gjør gjennom lukking i deltakelsen og regulering av fangsten ta høyde for dette, og medvirke til at vi får en god verdikjede fra fangst til marked.

Sjømat Norge har gitt støtte til at deltakelsen i snøkrabbefangsten må lukkes. Vi har samtidig advart sterkt mot at en låser fangsten opp mot en flåtestruktur og en produksjonsmetode, som begrenser den videre bruken av snøkrabben. Ved høsting av et nytt og verdifullt råstoff må det gis muligheter for ny næringsutvikling, utover konvensjonell ombordproduksjon. Et viktig skritt i rett retning er myndighetens beslutning om at 10 prosent av totalkvoten skal avsettes til en ordning for levende fangst og leveranse av snøkrabbe. Sjømat Norge skulle imidlertid gjerne sett at denne andelen var langt høyere.

Myndighetene har nå gjennomført en prosess med lukking av deltakelsen i snøkrabbefangsten, og har hittil tildelt 21 fartøy snøkrabbetillatelse. Hovedregelen for å få tillatelse til å delta i fangst av snøkrabbe er at fartøyeier må ha fangstet snøkrabbe i to av kvalifiseringsårene 2020, 2021 og fram til mai 2022. Det kan gjøres unntak fra hovedregelen dersom det er inngått avtale om nybygg i kvalifiseringsperioden, eller det er gjort omfattende ombygging av fartøyet for å tilpasse dette til fangst av snøkrabbe, og investeringen ikke er reverserbar. Fartøyet må i tillegg være registret i Merkeregisteret og egnet og utrustet for fangst av snøkrabbe med teiner i

Barentshavet. Departementet har presisert at det i vurderingen om et fartøy er «egnet og utrustet» for fangst av snøkrabbe med teiner i Barentshavet skal sees hen til om fartøyet har de nødvendige sertifiseringer for slik drift.

I tillegg foreligger nå høringsnotatet med forslag til hvordan det lukkede fisket skal reguleres. Etter vårt syn vil ikke de forvaltningsmessige grepene som myndighetene nå gjennomfører legge til rette for en vellykket verdikjede for levende snøkrabbe, med tanke på de krav til kvalitet, stabilitet og kontinuitet i leveranser som er nødvendig. Sjømat Norge vil i det videre utdype dette.

Kvoter på fartøynivå

Ett av formålene med å lukke snøkrabbefangsten har vært å unngå et olympisk fiske. Dette ble særskilt understreket i høringsnotatet fra Fiskeridirektoratet om lukking fangsten, av 29.6.2023 (Forslag til endringer i regulering av deltakelsen i fangst av snøkrabbe):

"Slik deltakelsen i snøkrabbefangsten har utviklet seg er det Fiskeridirektoratets oppfatning at det er god grunn til å vurdere om antall deltakere bør begrenses. Fangsten av snøkrabbe er i dag åpent med olympisk gjennomføring av fangsten. For mange deltakere kan dette gi økt sikkerhetsrisiko og større risiko for brukskollisjoner på feltet. Dette kan igjen medføre dårligere kvalitet på fangsten, kortere sesong for landindustrien og dårligere markedsvilkår. Regulering av deltakelsen i fangsten vil kunne legge til rette for at fiskeriet utøves med et lavere tidspress og med økonomisk bærekraftige og stabile rammebetingelser. Samtidig vil en lukking gi forvaltningen bedre verktøy for å sikre en bærekraftig fangst. Å etablere stabile rammebetingelser for snøkrabbefangsten vil gi større ro og forutsigbarhet for aktørene."

Sjømat Norge mener Fiskeridirektoratet her ga en god begrunnelse for å etablere en mer forutsigbar regulering av snøkrabbefangsten, og dermed komme bort fra et olympisk fiske. Vi er derfor forundret over at Fiskeridirektorat nå foreslår tre ulike alternativ for fordeling av kvoter på fartøy, som alle innebærer en svært stor grad av overregulering. Gjennomgående i reguleringer av fiskeri ønsker både myndigheter og næringen i størst mulig grad å regulere fiskeriene gjennom garanterte fartøykvoter. I de tilfeller der dette ikke lar seg gjøre har vi lang og god erfaring med både en og flere refordelinger gjennom året. Når det i tillegg handler om en fangst som nå gjennomføres på under tre måneder, er det vanskelig forstå Fiskeridirektoratets argumentasjon mot faste fartøykvoter. Fangsten i 2024 var ferdig tidlig i mars. En kvote på 9758 tonn ble overfisket med 706 tonn på litt over to måneder. Vi stiller oss undrende til at dette gir bekymring i Fiskeridirektorat for om kvoten skal bli fisket opp i 2025.

Forslagene fra Fiskeridirektoratet vil i praksis bety en fortsettelse av et olympisk fiske. Direktoratet begrunner den kraftige overreguleringen med at det er stor forskjell på fangsteffektiviteten på båtene som deltar, og at dette gir en bekymring for om totalkvoten blir fisket opp:

"På grunn av svært varierende utnyttelse per fartøy, anser Fiskeridirektoratet det som uhensiktsmessig å regulere fangsten med kun garanterte fartøykvoter. Dersom ikke alle fartøy kommer seg i fangst og utnytter hele kvoten, kan vi risikere at det blir stående igjen betydelig restkvote ved sesongens slutt."

Det er stor variasjon i størrelse og effektivitet på fartøyene som nå har fått tillatelse. Med det som bakgrunn må vi anta at det også i årene framover vil være store forskjeller i effektivitet på fartøyene. Dersom Fiskeridirektoratets argumentasjon skal legges til grunn betyr det i praksis at vi framover må forvente en kraftig overregulering av snøkrabbefangsten generelt og at man i overskuelig framtid vil drive ett tilnærmet kappfiske.

Alternativene som Fiskeridirektoratet skisserer vil legge et løp for fangst og håndtering av snøkrabbe som gir et minstenivå av verdiskaping. Vi vil fortsatt få et stort fiskepress i en kort sesong. Dette gir et uheldig press på industrien i noen korte vintermåned, og vil begrense muligheten til å utnytte råstoffet på en god måte. Skal en klare å skape aktivitet på land, nye arbeidsplasser og verdiøkning av krabben, må det gis en langt mer forutsigbarhet og trygghet for aktørene, både på sjø og land.

For å unngå å videreføre et olympisk fiske, slik at flåten kan ha fokus på kvalitet og seleksjon av stor krabbe for å oppnå høyere verdi, og for ivareta landindustriens behov for en viss lengde og stabilitet på sesongen, mener Sjømat Norge at fangsten må reguleres gjennom faste fartøkvoter. Slik Fiskeridirektoratet skisserer forslaget til regulering og fangst av totalkvoten vil dette også være førende for hvordan fangsten til levende leveranser gjennomføres. Et tilnærmet olympisk fiske av totalkvoten vil medføre at også leveransene av levende bli gjort i noen svært korte vintermåned. Industrien vil da naturlig nok ha vansker med å håndtere dette kvantumet, innenfor et slikt tidsrom.

Sekundært mener Sjømat Norge at fangsten kan reguleres gjennom en kombinasjon av faste fartøkvoter og maksimalkvoter. Alternativ 2 har en slik innretning. Vi mener imidlertid at det faste elementet må økes utover de 100 tonn, som direktoratet foreslår der.

Ordning for levering av levende fangst av snøkrabbe

Sjømat Norge støtter Fiskeridirektoratets forslag om en egen avsetning for leveranser av levende krabbe, og at det etableres en egen påmeldingsordning for fartøy som ønsker å delta.

Sjømat Norge understreker at det er viktig at denne fangsten foretas av fartøy som er særskilt utrustet og egnet til å ivareta kvalitet og dyrevelferd på krabbene. Sortering, lagring og transport må gi en sikkerhet for at krabben som leveres i land har god kondisjon, og kan omsettes i krevende, men godt betalte markeder.

Dette er imidlertid ikke kriterier som er vektlagt i myndighetenes vilkår for tillatelser ved lukking av fangsten. Sjømat Norge registrerer at flere av båtene som har erfaring og utstyr for levende leveranser ikke har fått tillatelser. Dette er gjerne mindre båter, og som passer godt til industriens behov for jevn råstoffgang, over en lengre sesong.

I høringsnotatet om lukking av deltakelse fra Fiskeridirektoratet av 29.6.2023 (Forslag til endringer i regulering av deltakelsen i fangst av snøkrabbe) ba Fiskeridirektoratet om en vurdering av om det burde utlystes særlig tillatelser for den delen av kvoten som forbeholdes leveranser til landindustrien.

Sjømat Norge mener det bør åpnes for tildelinger av nye krabbetillatelser, knyttet til avsetningen for levende leveranser. Dette vil åpne for at fartøy med fokus og interesse for levende leveranser får delta i fisket. Sjømat Norge er bekymret for at flåten som i dag har fått tillatelser i for stor grad er preget av store fartøy, som ser seg tjent med en rask gjennomføring av fangsten og produksjon ombord. Og som har et underordnet fokus på fiske og skape verdier fra avsetningen for levende levering.

En stor andel av båtene som er best rigget for levering av levende krabbe er båter som også driver med annet fiskeri. Med dagens kvotesituasjon kan et snøkrabbefiskeri være et positivt supplement for denne delen av flåten.

Sjømat Norge vil understreke viktigheten av at kvoter til fartøyene i ordningen for levende levering må settes som faste fartøykvoter.

Utvidelse av fredningsperioden

Fiskeridirektoratet ber om høringsinstansenes synspunkter på utvidelse av fredningsperioden til 31. desember. Dette for å beskytte sårbar krabbe i og etter skallskifte.

Sjømat Norge mener at å stoppe fangsten i 6 måneder er feil vei å gå for å utvikle krabbenæringen. Vår erfaring er at snøkrabbe har god kvalitet hele året. Vi er innforstått med at det kan være større innslag av bløtkrabber på høsten, men dette kan ivaretas med god sortering om bord i fartøyene.

Snøkrabbe har den egenskap at når den blir kjønnsmoden stopper den å vokse og bytte skall. Det er de små, ikke kjønnsmodne krabbene som bytter skall. Under skallskifte skiller små og store lag, noe som gjør det mulig å fangste den store krabben året rundt.

Sjømat Norge kan derfor ikke støtte et forslag om at fangsten stenges halve året. Skal en lykkes i å bygge marked, og å øke verdien av krabben kreves det en langt større stabilitet i leveransene. Og det må kunne tilbys krabber i lengre perioder, og særlig i de periodene den gir best pris,

Sjømat Norge vil tilrå at krabben fredes i perioden 1. juli til 1. oktober. Vi mener argumentene for å stenge fangsten om høsten fra oktober – desember er svake, både når det gjelder biologi og markedsmessige årsaker.

Med hilsen
Sjømat Norge

Kyrre Dale

Kristin Alnes